

Neyi Göremiyoruz?-8

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadis-i şeriflerini konuşmadan önce bir sorunun cevabını bulmalıyız. Allah onlardan razı olsun, ashab-ı kiram da bu hadisleri dinleyip Müslüman olmuş ve Müslümanlık yaşamışlardı. Bir sözü iki kere söyletmediler, 'acaba' ile karşılaşmadılar. Bugün biz aynı sözleri, çok sağlam yollarla bize ulaştığımız olarak dinliyoruz.

Neden Resûlullah aleyhisselamın bir hadisi bize ulaştığında, tereddüdümüz olmadığı hâlde o hadis beynimize girip ilaç gibi tesir etmekte yetersiz kalıyor? Bu sorunun cevabını bulmadıkça, binlerce hadis ezberlesek de bir şeyin değişmeyeceği anlaşılıyor.

Bir örnek zikredeceğiz. Her ramazan ayında, ramazanın önemini ve gecelerin kıymetini anlatan konuşmaların bir numaralı hadisi şudur: "Kim Allah'tan sevabını umarak ramazan gecesini ihya ederse, geçmiş günahlarına kefarete olur." Bu hadisi, şimdi ramazan gecesini olmadığı için duymadığımızı söyleyebiliriz. Yani zihnimize yer olmayabilir. Çünkü biz mevsimlik olarak duymak istediğimiz şeyleri, mevsim dışındayken piyasada var kabul etmeyen bir anlayışa sahibiz.

Şimdiyi karıştırmayalım; ama ramazan-ı şerifte hutbelerde okunan, televizyonlarda gösterilen bu hadis-i şerifin beynimize yerleştiği kesin. Konumuz bu hadis-i şerif değil. Ama ramazanla ilgili bu hadisin, beynimizde nereye oturduğunu bilmeliyiz. Neden Allah'ın büyük bir fırsatı olarak ramazanı değerlendirmemize yetmiyor bu hadis-i şerif?

Elbette Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sözüne güvenmediğimiz ya da imanımızda bir sorun olduğu gibi ağır ve söylenmesi caiz olmayacak bir iddia içine girilemez. Peygamber aleyhisselamın sözüne iman etmeyen bir insanın zaten camide ne işi var. Bu hadisi dinlediğine göre camide bulunan bir müminin oradaki bulunuşu, iman varlığını ispat eden bir belgedir bizatihi.

Bizim sorunumuz, hadislere iman ettiğimiz hâlde neden Resûlullah'ı bir kere dinleyip bin kere dirilemediğimizdir. Bunun cevabının herkese göre değişecek bir bölümü olabilir. Yani hepimizin başka bir nedenle sıkıntısı vardır bu cevap için. Mesela kimimizin ramazan-ı şerifteki aile ortamı, bir ramazan ruhu yaşamasına engel oluyordur. Kimimizin gıda düşkünlüğü veya iş meselesi engel oluyordur...

Bu değişken bölümü bir kenara bırakalım. Hadisin etkisinin olmaması, herhâlde, ilacın kullanım tarihinin geçmesi sebebiyle etki etmemesinden değildir; çünkü Resûlullah aleyhisselam Efendimiz'in sözleri, tarihi geçmiş ilaçlar değildir. İsrail aleyhisselam suruna üfürmeden, Efendimiz'in hiçbir sözünün tarihi geçmiş olmayacaktır. O sura üfürüldüğünde hiç kimsenin ne hadis dinlemesine ne de ayet okumasına fırsat kalmayacak, tarih ve zaman bitecektir. Ama o güne kadar ne dediyse Resûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, o dediği, tarihinde kullanılan ilaç demektir –eğer müminse ve öldükten sonra dirileceğine iman ediyorsa bir insan.

Resûlullah aleyhisselamın sözleri neden bize tesir etmiyor; bunun birinci nedeni: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi biz, hayatın bütününe kuşatan sözlerin sahibi olarak göremiyoruz bir türlü. Onu hep Medine-i Münevvere’de hurmayla iftar eden, açlıktan midesine taş bağlayan ve şu anda da bize şefaahat için kıyametin kopmasını bekleyen bir peygamber olarak görüyoruz. Hâlbuki Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem güneştir; ormanları da evlerimizin içini de fabrikaları da aydınlatıyor. Deniz de onunla ısınır, iliklerimiz de. Tarladaki bitkide de yanıp kavrulmuş taşlarda da katkısı vardır.

Resûlullah aleyhisselamı Medine’de yanan bir kandil olarak görmekten vazgeçip bütün dünyayı aydınlatan ve dünyanın etrafında döndüğü güneş olarak gören anlayışla hareket edenler, hayatları için önemli dersler çıkarabilirler.

Ona nasıl baktığımız, edebiyat yaparken methiyeler dizmekten ibaret değil elbette. Bu edebiyatın hayata uyarlamasına baktığımızda görüyoruz ki, âlemlere rahmet olan o Peygamber’in evle iş, camiyle okul arasındaki etki oranı farklı. Hâlbuki camideki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, okuldaki evimizdeki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemdir. Böyle iman edilmedikçe, okunan aynı hadisin farklı yerdeki tesirleri de farklı olacaktır.

Bunu test etmek için; umre-hac tecrübesi olanların, cuma namazı için burada gittikleri bir camide, hutbede okunan bir hadisin mi yoksa Medine-i Münevvere’de, kabile başkanının anlatımları esnasında okuduğu hadisin mi etkili olduğu sorusunun cevabını kullanabiliriz. Görülür ki Medine’de kabile başkanının ya da başka bir hocanın okuduğu hadisle kalbinin hâlâ ürperdiğini ve Peygamber aleyhisselamın yanı başında dinlenen hadisin elbette daha etkili olacağını söyleyecektir kişi; ama bu doğru değildir.

Çünkü onu orada ağlatan ve etkileyen hadisi, İstanbul’da yine de uygulamamıştır. Mevsimlik ve anlık bir etkiydi o. Hacda ağlayıp sızlarken, “gömün beni buraya, Mekke toprağında kalayım...” dedi ama hacı efendiye Medine’den İstanbul’a giden uçağın iki saat gecikeceğini söylediğinizde kıyametler de koptu...

Medine’de ağlatan hadisler, İstanbul’da kıpırdatmıyor bile; aynı hadis değil mi? Evet, aynı ama sen, Peygamber’ini Medine’de görmeye alışkınsın ve İstanbul’da görmeyi istemiyorsun. Onu hurma bahçelerinde hayal edebiliyorsun; şeftali bahçelerinde edemiyorsun. Bu, onlarca gerekçeden dolayı sonunda böyle oldu. Bunlardan pek çoğunu zikredebiliriz ama bir tanesi; hurma-takke-Uhud, Bedir hatıraları-kutlu doğum haftaları-gül edebiyatlarının Medine’deki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi beşerî-biyolojik simgelerden bir simgeye indirgemenin sonuçlarındandır bu.

Hurmayı glikozlu bir besin değil de şifalı bir yiyecek zannetmekten kaynaklanıyor bu. Evet, Efendimiz aleyhisselamın temel gıdası hurmaydı ama hurma, mukaddes bir yiyecek filan değildir. Mukaddes içecek zemzemdendir ama Peygamber aleyhisselam onu da son on senesinde içmemiştir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ait maddî simgelerin, onun maneviyatının önüne geçmiş olmasındaki afettir bu. Medine’de büyümemiş, belki de Resûlullah aleyhisselamın hiç görmediği bir çiçek çeşidi olan gülün, Peygamber aleyhisselamı simgelemesi ve ‘gül Peygamber’ dememiz, bir süre sonra hadisleri tesir etmeyen, Medine’de dinleyince ağlatan ama İstanbul’da geçirtilen hadislerin olabilmesi, bu psikolojik sorundan dolayıdır. Ama elbette niyetlerin kötü olduğunu da iddia edecek değiliz. Biz sonuçlar üzerinden konuşuyoruz.

Resûlullah aleyhisselamı dinlerken en çok etkilenenler, hanımlardır. Onun bilhassa Bedir-Uhud'la ilgili hadislerini okurken hanım kardeşlerimizin ağladıklarını, bazen bizi de etkileyip hadisin devamını zor getireceğimiz kadar hıçkırıklarını görüyoruz. Bu imandandır, şüphesiz. Ama aynı Peygamber'in, kadına belirlediği konumu dinlemeye dahi tahammülü yok o ağlayan kadınların.

Erkekler için de cari bu. Seçip seçip filmin heyecanlı bölümlerini izleyerek gerisini ileri sarmak gibi Resûlullah aleyhisselamın her biri cennete götüren sözlerinden bazısını almak, bu asrın Müslüman'ının ürettiği belasıdır. İmanımızı tazelemek ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi, hayatımızın her zaman ve mekânını aydınlatan güneş gibi görmek zorundayız.

İkinci neden: Ashab-ı kiramın yapmadığı ama bizde maalesef yapılabilen hatalardan biri, Resûlullah'a ait sözlerin ilim ehli tarafından irdelenmesi gereken boyutunun -sahih mi zayıf mı, hadisler arası bağlantılar, sahabilerin sözleri- elifi görse mertek sanacak kimseler tarafından konuşulması, Resûlullah'ı, Resûlullah gibi dinleyememek sonucunu getiriyor. Bunun için ilim ve seviye gerektiren şeyleri, ilim ve seviyesi olmayanlara vermemek gerekir.

İmam-hatip lisesinde okumuş olmak, ashab-ı kiramın bile zor anlayabileceği konuları ayak ayak üstüne atarak konuşmak demek değildir. **Eğer ilahiyat fakültesi ve imam-hatip, ilim veriyorsa, ilmin vermesi gereken ilk şey haddini bilmektir.** Resûlullah'a karşı haddini bil, ilme karşı bil, İmam Buharî'ye karşı bil...

Üçüncü neden: Allah Teâlâ ve Resûlullah aleyhisselamın konuları arasındaki zikre bile değmeyecek kadar bariz fark, Allah ve Muhammed'in bir araya getirildiğindeki farklarıdır. Biz durduğumuz yerden bu iki kelimeyi gördüğümüzde, kendi penceremizden bakıp bizimle ilgili bir boyut olarak ele aldığımızda Allah ve Muhammed, eşittir. Neden? 'Lâilâheillallah Muhammedun Resûlullah'ta birinci bölüm 'lâilâheillallah', ikinci bölüm de 'Muhammedun Resûlullah'tır.

İkinci bölüm, yüzde kırk dokuzluk paya sahip olabilir mi? Öyleyse ilk bölüm ile ikinci bölüm, kelime-i tevhidi karşıma koyduğumda eşittir. Yalnızca ilk bölüm veya ikinci bölümle Müslüman olunmuyor. Kendi içindeki büyüklük-küçüklüğü, bizim onlara büyüklük-küçüklük takdir etmemize uygun değildir. Bu bizim açımızdan da çok uygun değildir. Sağ kolum olmadan da sol kolum olmadan da ben, kolsuzumdur.

Allah ile Peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem arasındaki farkı, imanımızın gereği olan Allah'a ve Peygamberi'ne imana uyarlamak ölümcül bir tehlikedir.

Bu ülkede, bilhassa 1970'li yıllarda Ankara İlahiyat Fakültesi'nde öğretim elemanlığı yapanların Resûlullah aleyhisselamın hadislerine karşı laubali tavırları yirmi yıl sonra, Resûlullah'a iman etmeyenin de cennete gireceğini söyleyebilme sonucuyla karşılaştırmıştır bizi. Laubali çizgi, sonunda Resûlullah'ın kaldırılmasını sakıncasız olma hâline getirmiştir. Ama elbette ümmet-i Muhammed bu fikir sahiplerini boğup atmış ve onlar, Allah'tan lanetlerini görmüşlerdir.

Biz Resûlullah aleyhisselamı, Allah'a başka türlü gidemeyeceğimiz son şart olarak görürüz. Sözleri elbette Kur'an değildir. Kur'an, Allah'ın sözleri ve nurudur. Ama eğer Kur'an'la kıyas edilecek ise Sahih-i Buharî hiçtir. Ama biz bir tarafta Kur'an, diğer tarafta Buharî'yi gördüğümüzde bunları, Allah'a bizi ulaştıran iki kaynak olarak zikretmek durumundayız.

Şunu unutmamalıyız ki, bugün Resûlullah hakkında laubali konuşabilen, yarın Kur'an hakkında çok daha rahat konuşur. Bunun örnekleri de "aslında bu ayet..." diye başlayan çıkışlarla sabittir.

Bu perspektifimizi, Enes ibni Malik'ten Buharî ve Müslim'de rivayet edilen bir hadis üzerinde değerlendirelim. Belki yüzlerce defa dinlediğimiz bir hadis-i şerif ama her hafta yeniden dinlemeliyiz. Çünkü biz Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi ihtiyacımız olduğunda uğradığımız bir market diye görmüyoruz; o bizim hayatımız, imanımız, cennetimizdir. Birinci dinlediğimizde anlamadığımızı yedincide anlayabiliriz.

Resûlullah aleyhisselam buyurdu ki: "Bir Müslüman, bir ağaç dikse veya ekin ekse de ondan bir kuş veya başka hayvan yese, bu onun için sadaka olur."

Bir şeftali ağacı ya da sarımsak, marul diktin. Bunu satıp para kazanacak, çoluk çocuğunu yedirecektin; bu zaten bir sadakaydı. Ama öyle olmadı, kargalar gelip kirazları bitirdi. Bu bile Allah'ın defterlerinde senin namına sadaka olarak yazılıyor. Kırk tane karga, senin kirazını bir günde götürse elbette bu bir maddî zarar ama Allah katında, senin namına -sen istemediğin hâlde- bir sadaka.

Bir sabah kalktın ve gördün ki, erik ağacını karıncalar sarmış. Kaç karınca olur bir ağaçta? Bir milyon diyelim. Bir milyon sadakayı istesen verebilir miydin? Allah bunu öyle kabul etti işte. Enes ibni Malik'in haber verdiği hadis-i şerif böyle söylüyor.

Şimdi biz, 'Muhammedun Resûlullah' diyerek iman etmiş müminler olarak hadisi nasıl anlamalıyız? Bunun yalnızca sadaka olduğunu söylemek bir boyuttur.

Demek ki ağaç dikmek; çiftçilerin işi veya manzara güzel olsun, erozyona karşı tedbir amaçlı bir iş değil. Toprağa ekin ekmek, Allah'la ve Peygamberi'yle bağlantılı bir iş –velev ki ambarlara koyacağın ürünü vermesin ekin. Hurma ağacı da böyle şeftali de herhangi bir ekin de. Yani Müslüman, ağaç dikmekle ilgilenmelidir ve bu, özellikle meyveli ağaçlar olmalı. Müslüman bahçesi, ağacından belli olur. Bir Müslüman'ın bahçesini ziyaret ettiğimizde, onun ehl-i sünnet olup olmadığını anlayabiliriz. Asla işe yaramayan ama bir arkadaşının villasında gördüğü, kokmayan, meyvesiz, zenginlerin modası bir bitkiyi dikmez Müslüman.

Müslüman, fırsatçıdır; her santimi ve dakikayı, Allah'ın rızasını kazanmak için kullanır. Bunun için böcekler ve kuşlardan bile istifade eder.

Her şeye olumlu bakabilmek de bu hadisin söylediklerinden biridir. Biz yiyemedik ama kuşlar yedi hamd olsun, deyip umut yüklü olan kimsedir mümin. Resûlullah'tan terbiye görmek böyledir. Ölümden bile umut çıkarırız da kargaların yediği kirazdan sevinmemek olur mu. Bu zihniyette olan insan, psikoloğu ömrü boyunca görmez, Allah'ın izniyle.

Elle tutulmaz, kulakla duyulmaz, ayakla gidilmez bir şey: Niyet. Benim buraya gelişim, sizlerin gelişiniz; kim bilir niye geldik... Bir ağacı niye diktiğimi kim bilecek? "Rabbim, bunu çoluk çocuğumla kiraz yemek için dikiyorum, kaderinde kargalar tarafından yenmek varsa onlar da senin mahlûkun ben de mahlûkunum" deyip niyetinle çok basit bir ağaç dikme eylemini, seni Allah'a götüren bir ibadete dönüştürebiliyorsun.

El emeği de vurgulanmış olunuyor bu hadisle. Bir ekin için toprak kazılacak, bakımı yapılacak... Burs alıp hazıra konmak değil çapayla el emeğini yemek için iyi olan.

Masrafsız ve sorunsuz bir emekle koca bir dünyayı kazanmaktır bu. Resûlullah'ı sürekli Medine'de görmek yerine üniversitede de görebilsek, böyle bir mantığı da yakalayabiliriz.

وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.